

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในเรื่องนี้โดยแบ่งออกเป็น วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อธิการบดี รองอธิการบดี หรือผู้บริหารตำแหน่งอื่นที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องทางด้านต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 25 สถาบัน และผู้รับผิดชอบโครงการ หรือผู้ประสานงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด คือแบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 7 ตอน กล่าวคือ ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงานต่างประเทศ ตอนที่ 3 ลักษณะข้อตกลงความร่วมมือ ตอนที่ 4 การดำเนินการตามข้อตกลง ตอนที่ 5 ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากความร่วมมือ ตอนที่ 6 ประโยชน์ ปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการ และตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาความร่วมมือ ส่วนแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนั้น ครอบคลุม นโยบายของสถาบัน ปัญหาอุปสรรค ประโยชน์ที่ได้รับ แนวโน้มของความร่วมมือ และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กับ หน่วยงานต่างประเทศ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจโดยส่งแบบสำรวจผ่านทบวงมหาวิทยาลัยไปยังสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 25 แห่ง และดำเนินการสัมภาษณ์อธิการบดี รองอธิการบดี หรือผู้บริหารตำแหน่งอื่นที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง ด้านต่างประเทศ ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยวิธี วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับ หน่วยงานต่างประเทศ ผลของการศึกษาได้นำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสำรวจและผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งสรุปผลของการวิเคราะห์ ข้อมูลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ

1.1 สถานภาพทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากผลการวิจัยพบว่า สถานภาพ ทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 25 แห่งมีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย 11 แห่ง วิทยาลัย

13 แห่งและสถาบัน 1 แห่ง ลักษณะการก่อตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อยู่ในรูปของมูลนิธิ หรือองค์กรทางศาสนา 10 แห่ง ในรูปของบุคคลธรรมดา 9 แห่ง และในรูปของบริษัทอีก 6 แห่ง อายุของการก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อายุการก่อตั้งมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 11 แห่ง อายุการก่อตั้ง 6-10 ปี จำนวน 8 แห่ง และอายุการก่อตั้ง 1-5 ปี มีจำนวน 6 แห่ง

1.2 สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ

สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กับหน่วยงานต่างประเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจสรุปผลได้ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีสัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงาน ต่างประเทศ 12 สถาบัน จากทั้งหมด 25 สถาบัน มีสัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ จำนวน 75 ฉบับ ในจำนวนนี้มีมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มีสัญญาข้อตกลงกับหน่วยงานต่างประเทศ มากที่สุด ส่วนหน่วยงานที่มีสัญญาข้อตกลงน้อยที่สุด คือ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์และมหาวิทยาลัย เอเชียอาคเนย์

การร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่แล้วสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะทำความร่วมมือ ในระดับมหาวิทยาลัย รองลงมา คือ ระดับคณะ เช่นเดียวกับหน่วยงานต่างประเทศที่มีความร่วมมือส่วนใหญ่จะอยู่ ในระดับมหาวิทยาลัย รองลงมา คือ สมาคม ซึ่งทั้งมหาวิทยาลัยและสมาคมของหน่วยงานต่างประเทศนั้นจะอยู่ในภาค เอกชนมากกว่าภาครัฐบาล

สัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กับ หน่วยงานต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นสัญญาข้อตกลงที่ทำกับหน่วยงาน ในประเทศสหรัฐอเมริกา มาก ที่สุด รองลงมา คือ ประเทศญี่ปุ่น

สัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับ หน่วยงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่จุดเริ่มต้นของการมีข้อตกลง เริ่มจากผู้บริหารของสถาบันเป็น ผู้ติดต่อ รองลงมาเริ่มจากหน่วยงานต่างประเทศติดต่อเข้ามายังสถาบันเอง

ระยะเวลาของสัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ที่สถาบันอุดมศึกษา เอกชนทำร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่ไม่ระบุระยะเวลาไว้ในสัญญาข้อตกลงความ ร่วมมือ รองลงมา คือ ระบุระยะเวลาของสัญญาข้อตกลงไว้เป็น เวลา 1 ปี

การดำเนินงานตามสัญญาข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมตามสัญญาข้อตกลงความร่วมมือ และส่วนที่ยังไม่มีการดำเนินกิจกรรมนั้นมีน้อยที่สุด

ลักษณะการดำเนินกิจกรรม ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศส่วนใหญ่ เป็นการแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร รองลงมา คือ การให้ทุนการศึกษาและทุนฝึกอบรมแก่อาจารย์ตามลำดับ สำหรับลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วมกันน้อยที่สุด คือ การให้ทุนฝึกอบรมแก่นักศึกษาและการสนับสนุนด้านการเงิน

การดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ สรุปในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ มีดังนี้

การแลกเปลี่ยน ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่ไม่ระบุจำนวน แต่ที่มีการระบุจำนวนนั้นพบว่า ในจำนวน 1 โครงการ สถาบันฯ ได้รับจากหน่วยงานต่างประเทศ โดยการแลกเปลี่ยนอาจารย์จำนวน 1 คน มากที่สุด ส่วนการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนมากที่สุดคือ มากกว่า 20 คน และระดับบัณฑิตศึกษาจำนวนมากที่สุด คือ 11-20 คน สำหรับจำนวนการแลกเปลี่ยนที่หน่วยงานต่างประเทศได้รับจากสถาบันฯ โดยการแลกเปลี่ยนอาจารย์จำนวน 1 คน มากที่สุด ส่วนการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนมากที่สุด คือ 1-5 คน และระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 11-20 คน

ระยะเวลาของการแลกเปลี่ยนที่สถาบันฯ ได้รับจากหน่วยงานต่างประเทศ สำหรับอาจารย์ ระยะเวลาที่มากที่สุด คือ 1-5 เดือน ส่วนระยะเวลาของการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมากที่สุด คือ 6-12 เดือน และระดับบัณฑิตศึกษา มากที่สุด คือ มากกว่า 24 เดือน สำหรับระยะเวลาของการแลกเปลี่ยนที่หน่วยงานต่างประเทศได้รับจากสถาบันฯ พบว่า สำหรับอาจารย์ระยะเวลาที่มากที่สุด คือ 6-12 เดือน นักศึกษาระดับปริญญาตรี 1-5 เดือน และระดับบัณฑิตศึกษา มากกว่า 24 เดือน

การให้ทุนการศึกษา ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่ไม่มีการระบุไว้ในข้อตกลง แต่ที่มีการระบุนั้นพบว่า ในจำนวน 1 โครงการ การให้ทุนการศึกษาที่สถาบันฯ ได้รับจากหน่วยงานต่างประเทศ ในส่วนของอาจารย์ จำนวนทุนที่ได้รับมากที่สุด 1-2 ทุน นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน

1-5 ทูท สำหรับระดับบัณฑิตศึกษานั้น พบว่าไม่มีการให้ทุนการศึกษาในระดับนี้ ระยะเวลาของการได้รับทุนมากที่สุดสำหรับอาจารย์ คือ มากกว่า 24 เดือน และนักศึกษาระดับปริญญาตรี 7-12 เดือน สำหรับทุนการศึกษาที่หน่วยงานต่างประเทศได้รับจากสถาบันฯ ทุนสำหรับอาจารย์มากที่สุด คือ จำนวนมากกว่า 6 ทูท นักศึกษาระดับปริญญาตรี 1-5 ทูท ส่วนระดับบัณฑิตศึกษานั้นไม่มีการให้ทุน และระยะเวลาของการให้ทุนสำหรับอาจารย์มากที่สุด คือ มากกว่า 24 เดือน นักศึกษาระดับปริญญาตรี 7-12 เดือน

การให้ทุนฝึกอบรม ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะไม่มีการระบุ แต่ที่ระบุจำนวนนั้น พบว่าในจำนวน 1 โครงการ สถาบันฯจะได้รับจากหน่วยงานต่างประเทศในการรับทุนฝึกอบรมอาจารย์มากที่สุด จำนวน 1-5 ทูท บุคลากร 1-5 ทูท และนักศึกษา มากกว่า 20 ทูท สำหรับระยะเวลาของการฝึกอบรมอาจารย์ที่ทางสถาบันฯได้รับนั้น ระยะเวลาที่มากที่สุด คือ 1-3 เดือน บุคลากร ต่ำกว่า 1 เดือนและ 4-6 เดือน และนักศึกษา ต่ำกว่า 1 เดือนและมากกว่า 6 เดือน ส่วนทุนฝึกอบรมที่หน่วยงานต่างประเทศได้รับจากสถาบันฯ พบว่า จำนวนทุนฝึกอบรมอาจารย์ที่มากที่สุด คือ มากกว่า 20 ทูท สำหรับทุนบุคลากรและนักศึกษานั้น พบว่าไม่มีการระบุ ส่วนระยะเวลาของทุนฝึกอบรมอาจารย์ที่หน่วยงานต่างประเทศได้รับ มากกว่า 6 เดือน แต่ไม่มีการระบุไว้สำหรับบุคลากรและนักศึกษา

ความร่วมมือในการทำวิจัย ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่า สถาบันฯ ได้รับความร่วมมือในการทำวิจัยมากที่สุด คือ จำนวน ระหว่าง 1-2 เรื่อง ระยะเวลาในการทำมากที่สุด ระหว่าง 7-12 เดือน และที่สถาบันฯให้กับหน่วยงานต่างประเทศมากที่สุด จำนวน มากกว่า 6 เรื่อง ระยะเวลาในการทำวิจัย 1-3 เดือน

เงินสนับสนุนการวิจัย ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ จำนวนเงินที่สถาบันฯได้รับ มากที่สุด คือ จำนวน ระหว่าง 60,001-90,000 บาท ส่วนที่สถาบันฯ ให้กับหน่วยงานต่างประเทศนั้น ไม่มีการระบุ สำหรับการจัดผู้เชี่ยวชาญช่วยงานวิจัย พบว่า สถาบันฯ ได้รับการจัดผู้เชี่ยวชาญช่วยงานวิจัย จำนวนมากที่สุด คือ 1 คน และมีระยะเวลามากที่สุด ระหว่าง 1-3 เดือนและ 7-12 เดือน ส่วนที่สถาบันฯ ให้กับหน่วยงานต่างประเทศนั้น พบว่า ไม่มีการระบุ

ความร่วมมือในการเปิดหลักสูตร ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่า สถาบันฯ ได้รับความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรด้านสังคมศาสตร์มากที่สุด

ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่า จำนวนกิจกรรมที่สถาบันฯ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างประเทศมากที่สุด ระหว่าง 1-2 กิจกรรม ระยะเวลาของการจัดกิจกรรมที่มากที่สุด คือ ต่ำกว่า 1 เดือน ส่วนจำนวนกิจกรรมที่สถาบันฯ ให้กับหน่วยงานต่างประเทศจำนวนมากที่สุด คือ 1-2 กิจกรรม ระยะเวลา ต่ำกว่า 1 เดือน

ความร่วมมือทางวิชาการและบริการวิชาการ ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ด้านการประชุมทางวิชาการและการสัมมนา สถาบันฯ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างประเทศมากที่สุด จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลาที่มากที่สุดเท่ากัน คือ 1 วันและ 7 วัน ส่วนที่สถาบันฯ ให้กับหน่วยงานต่างประเทศมากที่สุด จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลามากที่สุด คือ 3 วัน

ด้านการฝึกอบรม สถาบันฯ ได้รับความร่วมมือฝ่ายเดียว คือ จำนวนมากที่สุด 1 ครั้ง และระยะเวลาที่มากที่สุด คือ มากกว่า 1 เดือน

ด้านการบรรยาย สถาบันฯ ได้รับความร่วมมือเท่ากัน คือ จำนวน 1 ครั้งและ 2 ครั้ง สำหรับระยะเวลาที่มากที่สุดเท่ากัน คือ 1 วัน 2 วัน และ 3 วัน ส่วนที่สถาบันฯ ให้กับหน่วยงานต่างประเทศ มากที่สุด จำนวน 1 ครั้ง และระยะเวลาที่มากที่สุดเท่ากัน คือ 1 วันและมากกว่า 3 วัน

การแลกเปลี่ยนสารสนเทศ วัสดุ อุปกรณ์ห้องสมุด ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่า สถาบันฯ ได้รับความร่วมมือสารสนเทศ มากที่สุดเท่ากันตั้งแต่ต่ำกว่า 500 เล่ม 500-1,000 และ 1001-1,500 เล่ม และมูลค่าของสารสนเทศดังกล่าว มีจำนวนเท่ากัน คือ 10,000 บาท และมากกว่า 500,000 บาท ส่วนที่สถาบันฯ ให้กับหน่วยงานต่างประเทศนั้น มีจำนวนมากที่สุด คือ ต่ำกว่า 500 เล่ม แต่ไม่ได้ระบุมูลค่าของสารสนเทศที่ให้ไป สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศ เป็นฝ่ายได้รับมากกว่า

ความร่วมมือด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้านการเรียนการสอนและการวิจัย ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่า สถาบันฯ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างประเทศเพียงฝ่ายเดียว เป็นจำนวนเงินมากที่สุด 500,000 บาท

การสนับสนุนด้านการเงิน ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและหน่วยงานต่างประเทศพบว่า สถาบันฯ ได้รับการสนับสนุนเพียงฝ่ายเดียวเป็นจำนวนเงินมากที่สุด คือ 6-9 แสนบาท และ มากกว่า 5 ล้านบาท

รายละเอียดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ คือ

ค่าเดินทางโดยเฉลี่ยต่อคนที่อาจารย์ นักศึกษา เดินทางไปยังต่างประเทศ สถาบันฯ เป็นผู้ออกให้มากที่สุด และจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่มีการให้มากที่สุด คือ 10,000 บาท และ 30,000 บาท ส่วนที่อาจารย์และนักศึกษาจากต่างประเทศเดินทางมายังสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นั้น พบว่า ผู้ออกค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือ ผู้เดินทาง และจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่ใช้มากที่สุด คือ มากกว่า 90,000 บาท สรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของอาจารย์ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเดินทางไปยังต่างประเทศ สถาบันฯจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ ในขณะที่อาจารย์ นักศึกษาต่างประเทศเดินทางไปยังสถาบันไทย ผู้เดินทางจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง และจำนวนเงินของค่าใช้จ่ายการเดินทางจากประเทศไทยจะมีจำนวนน้อยกว่า

ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพขณะที่ศึกษาอยู่ ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่า ค่าดำรงชีพของอาจารย์ สถาบันฯ เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด จำนวนค่าใช้จ่ายมากที่สุด อยู่ระหว่าง 10,000-30,000 บาท ส่วนอาจารย์ที่เดินทางมาจากต่างประเทศ สถาบันฯ เป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ให้มากที่สุด จำนวนค่าใช้จ่ายที่มากที่สุด คือ มากกว่า 90,000 บาท สำหรับค่าดำรงชีพของนักศึกษา นั้น พบว่า นักศึกษาจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองมากที่สุด จำนวนค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือ 90,000 บาท และในส่วนที่นักศึกษาจากต่างประเทศเดินทางมายังสถาบันไทย นั้น ผู้ออกค่าใช้จ่ายให้มากที่สุดเท่ากัน คือ นักศึกษาและหน่วยงานต่างประเทศ จำนวนค่าใช้จ่ายที่ใช้มากที่สุด คือ มากกว่า 90,000 บาท

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม ค่าเล่าเรียน ค่าลงทะเบียน ของอาจารย์และนักศึกษา ตามข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงาน

ต่างประเทศ พบว่า หน่วยงานต่างประเทศเป็นผู้ออกให้มากที่สุด และจำนวนค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือ 90,000 บาท สำหรับอาจารย์จากต่างประเทศ ผู้เดินทางมาจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองมากที่สุด สรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม ค่าเล่าเรียน ค่าลงทะเบียน ของอาจารย์ และนักศึกษา ที่เดินทางไปยังต่างประเทศ หน่วยงานต่างประเทศจะเป็นผู้ออกให้มากที่สุด ซึ่งต่างจากที่อาจารย์ นักศึกษาจากต่างประเทศเดินทางมายังสถาบันไทย ผู้เดินทางจะเป็นผู้ออกเอง

ประโยชน์ที่ได้รับจากความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศนั้น พบว่า ประโยชน์ที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับมากที่สุด คือ การสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบัน และน้อยที่สุด คือ ได้รับการพัฒนาวัสดุ อุปกรณ์

ปัญหา อุปสรรค ที่มีต่อการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ เห็นว่า ปัญหาอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ ทักษะทางด้านภาษา ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเงินทุนของสถาบัน ตามลำดับ

ส่วนที่ 2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สถาบัน
อุดมศึกษากับหน่วยงานต่างประเทศ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ คือ

สภาพของผู้ให้การสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ให้การสัมภาษณ์จำนวน 25 คน ดำรงตำแหน่งอธิการบดีหรืออธิการ จำนวน 11 คน ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีหรือรองอธิการ จำนวน 7 คน และผู้บริหารระดับอื่น ๆ จำนวน 7 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี จำนวน 2 คน วาระ 4 ปี จำนวน 3 คน วาระ 2 ปี จำนวน 3 คน วาระ 1 ปี จำนวน 1 คนและไม่กำหนดวาระจำนวน 16 คน ส่วนด้านประสบการณ์เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีประสบการณ์ในการทำงานด้านนี้มากที่สุด คือ ระยะเวลา 1-5 ปี มีจำนวน 8 คน ระยะเวลา 6-10 ปี มีจำนวน 5 คน ระยะเวลา 11-15 ปี มีจำนวน 2 คน ระยะเวลา 16-20 ปี มีจำนวน 5 คน ระยะเวลา มากกว่า 20 ปี มีจำนวน 3 คน และยังไม่มียุทธศาสตร์ จำนวน 2 คน

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่า นโยบายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่ละสถาบันต่างมีนโยบายหลากหลาย แต่ทุกแห่งต่างก็มุ่งที่จะติดต่อสัมพันธ์กับนานาชาติ โดยต้องมีผลประโยชน์ร่วมกันทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับ มุ่งส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนในแง่ของความรู้ทางวิชาการและกิจกรรมกับต่างประเทศ ทั้งด้านการวิจัย การแลกเปลี่ยนอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา การได้รับเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งต่างก็คาดหวังว่าสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาสถาบันและการนำสถาบันไปสู่ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา

กระบวนการหรือวิธีดำเนินการในการจัดให้มีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยผู้บริหารสถาบันเดินทางไปพบปะเจรจากับหน่วยงานต่างประเทศ และมีบางส่วนที่หน่วยงานต่างประเทศเดินทางมาติดต่อและดูความพร้อมของสถาบันเพราะได้ยื่นข้อเสนอของสถาบันมาก่อน

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ ในเรื่องของการลงนามในสัญญาข้อตกลงความร่วมมือที่ทำขึ้น ส่วนใหญ่อธิการบดีเป็นผู้ลงนามเอง ในด้านบริหารและการจัดการที่มีการดำเนินงานทั้งก่อนและหลังข้อตกลงร่วมมือ มีหน่วยงานกลางของสถาบัน ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ หรือฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดูแล สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ที่สถาบันฯ จัดให้แก่หน่วยงานต่างประเทศ ประกอบด้วย ที่พัก ห้องปฏิบัติการ ห้องทำงาน เป็นต้น

การติดตามหรือประเมินผลเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ สถาบันฯ ส่วนใหญ่ประเมินผลเป็นรายโครงการและจัดทำเป็นระยะ ๆ และบางสถาบันหน่วยงานต่างประเทศเป็นฝ่ายประเมินและส่งเรื่องให้สถาบันฯ ส่วนรายที่ยังไม่มีการประเมินเพราะอยู่ในระยะแรกของการมีข้อตกลงความร่วมมือ การประเมินนั้น ครอบคลุมเกี่ยวกับลักษณะของการเกิดประโยชน์ต่อสถาบัน หากพบว่าผลการดำเนินการไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือน้อยเกินไป ก็จะยกเลิก โครงการ

สถาบันฯ ส่วนใหญ่พอใจกับโครงการความร่วมมือทางวิชาการ เนื่องจากได้รับประโยชน์โดยเฉพาะในแง่ของชื่อเสียงสถาบัน เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ และการพัฒนาสถาบันทั้งด้านวิชาการ อาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ ความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งช่วยให้มีโลกทัศน์กว้างไกล ได้มีโอกาสรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนเป็นการยกระดับสถาบันให้ได้มาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ

2. ปัญหา อุปสรรคที่สถาบันฯ พบ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ขาดกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ส่วนปัญหาต่อมาที่พบคือ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะในเรื่องความเป็นอยู่ ภูมิอากาศ และสภาพแวดล้อม ๆ ทำให้ทั้งผู้เดินทางไปต่างประเทศและชาวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพของประเทศไทยนั้น ๆ อยู่ระยะหนึ่ง และปัญหาด้านเงินทองสถาบันก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ที่สถาบันมีไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ

3. แนวทางความร่วมมือในอนาคตนั้น พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมุ่งที่จะขยายความร่วมมือออกไปทั่วทุกภูมิภาคของโลก โดยขยายความร่วมมือไปยังประเทศและหน่วยงานต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งความร่วมมือทางวิชาการที่ทุกสถาบันมุ่งที่จะทำร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศ คือ ด้านการแลกเปลี่ยน อาจารย์ บุคลากร นักศึกษา โดยเฉพาะในด้านการแลกเปลี่ยนอาจารย์ จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันในลักษณะของการพัฒนาอาจารย์ ให้มีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถมากขึ้น สำหรับสถาบันที่มีความพร้อม และจัดการเรียนการสอนหลายคณะวิชามุ่งที่จะมีความร่วมมือในด้านการทำวิจัย ร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศ ในสาขาที่มีความสนใจ หรือเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพราะถ้ามีการทำวิจัยมาก ความรู้ทางวิชาการก็จะขยายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสถาบันที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา นอกจากนั้น แนวทางความร่วมมือทางวิชาการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะทำร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศในอนาคต อีกประการหนึ่ง คือ ความร่วมมือในการเปิดหลักสูตร หรือ Joint Degree Program ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ โดยการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทย ซึ่งนักศึกษาสามารถที่จะไปเข้าเรียนยังสถาบันต่างประเทศได้ในบางสาขาวิชา ถ้านักศึกษาต้องการหลักสูตรที่ทำร่วมกันนี้จะต้องเอื้อประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย ตัวผู้สอนนั้น อาจเป็นอาจารย์จากต่างประเทศหรือร่วมกับอาจารย์ของฝ่ายไทย ส่วนการขยายเครือข่ายด้านการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยก็เป็นอีกแนวทางหนึ่ง ของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศในอนาคต โดยจะใช้ระบบ Electronic Mail ซึ่งเป็นระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียมสามารถติดต่อกันได้ในหมู่สถาบันที่เป็นสมาชิกร่วมกัน ในด้านการจัดการเรียนการสอน มีการบรรยายผ่านทางระบบดาวเทียม ผู้เรียนสามารถเรียนพร้อมกันได้ ในหลาย ๆ จุด โดยผู้สอนและผู้เรียน อยู่ในสถานที่ต่างกัน แต่สามารถที่จะติดต่อโต้ตอบกันได้ โดยผ่านระบบการสื่อสารดังกล่าว

สถาบันฯ ต้องการให้ทบวงมหาวิทยาลัยช่วยเหลือ สนับสนุนหรือส่งเสริมในเรื่องความร่วมมือด้านวิชาการ ในด้านนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย กฎ ระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน และต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการความร่วมมือที่ผ่านหน่วยงานของรัฐ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐ รวมทั้งต้องการให้ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือ ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลด้านต่าง ๆ และการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่สถาบันอุดมศึกษา เอกชนด้วย

สำหรับสถาบันฯ ที่ยังไม่มีข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการ นั้น สรุปประเด็นได้ว่า

การที่สถาบันฯ ยังไม่มีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ เนื่องจากขาดความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงาน โดยเฉพาะสถาบันฯ ที่เปิดดำเนินการใหม่ ๆ รวมทั้งการขาดทุนสนับสนุนซึ่งไม่เอื้อให้สถาบันฯ สามารถดำเนินการด้านนี้ได้

แนวทางความร่วมมือทางวิชาการที่สถาบันฯ คิดว่าจะทำในอนาคตเมื่อมีความพร้อม คือ การมีข้อตกลงความร่วมมือที่แต่ละฝ่ายจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนตัวบุคคล การแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านการจัดและการพัฒนาหลักสูตร การทำวิจัยร่วมกัน และที่สำคัญ คือ ด้านทุนการศึกษา

สถาบันฯ ที่ยังไม่มีข้อตกลงความร่วมมือ ต้องการให้ทบวงมหาวิทยาลัยช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมในเรื่องความร่วมมือทางวิชาการ โดยให้ทบวงมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกลางในด้านการติดต่อ เป็นศูนย์กลางของข้อมูล ข่าวสาร จัดสรรทุนการศึกษา ทุน และฝึกอบรม เงินทุนในการทำวิจัยให้แก่สถาบันฯ เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ตลอดจนต้องการให้สนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ

ผลจากการวิจัยที่สรุปมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้นำมาตอบคำถามจากวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยมีคำถามในการวิจัย 3 ประเด็น กล่าวคือ

1. ความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ มีลักษณะขอบเขตความร่วมมืออย่างไร

ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศในปัจจุบัน ทำความร่วมมือกันในลักษณะสถาบันต่อสถาบัน ซึ่งผู้บริหารของสถาบันเป็นผู้ติดต่อเอง โดยมีการแลกเปลี่ยน การให้ทุนการศึกษา ฝึกอบรม การร่วมมือการทำวิจัย การเปิดหลักสูตร ฯลฯ สำหรับความร่วมมือที่มีการดำเนินงานมากที่สุดคือ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ บุคลากร นอกจากนั้น

ยังมีการให้ทุนการศึกษาแก่อาจารย์ ส่วนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ และค่าลงทะเบียนของอาจารย์และนักศึกษา ของสถาบันที่เดินทางไปต่างประเทศ ส่วนใหญ่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ นอกนั้นหน่วยงานต่างประเทศและผู้เดินทางออกค่าใช้จ่ายเอง สำหรับอาจารย์และนักศึกษาจากต่างประเทศเดินทางมายังสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่แล้ว ผู้เดินทางเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนและหน่วยงานต่างประเทศออกให้เป็นบางส่วน

2. ความร่วมมือทางวิชาการที่ดำเนินการอยู่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร

ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ที่ดำเนินการอยู่ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับทักษะทางด้านภาษา ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเงินทุนของสถาบัน

3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องการที่จะมีความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศในลักษณะใด

จากเดิมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเคยแลกเปลี่ยนอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาในอนาคตจะมีแนวโน้มความร่วมมือทางวิชาการ กับหน่วยงานต่างประเทศ ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนอาจารย์ บุคลากรมากขึ้น จากนั้นยังมีแนวโน้มของการเปิดหลักสูตรร่วมกัน การให้ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เข้ามาช่วยในด้านการเรียนการสอน โดยจะทำความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ทุกภูมิภาคของโลก เป็นการขยายขอบเขตความร่วมมือ เพื่อให้สถาบันเป็นที่รู้จักและยอมรับจากนานาชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการวิจัย เรื่อง การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 25 แห่ง พบว่ามีเพียง 12 แห่ง ที่มีข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะเป็นสถาบันที่มีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยถึง 9 แห่ง และมีอายุการก่อตั้งมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จึงเป็นสถาบันที่มีความเจริญก้าวหน้าในการดำเนินงาน เปิดสอนหลายคณะวิชา มีฐานะการเงินมั่นคงและที่สำคัญมีความพร้อม

ด้านบุคลากรที่จะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ในการดำเนินงานด้านต่างประเทศที่มีประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 16-20 ปี ประกอบกับแต่ละสถาบันมีศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาแล้วไปศึกษาต่อต่างประเทศหรือประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและเป็นที่ยอมรับในวงการต่าง ๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ จึงเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบันให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของหน่วยงานต่างประเทศได้มากขึ้น ส่วนอีก 3 แห่ง นั้น มีสถานภาพเป็นวิทยาลัยที่มีอายุการก่อตั้งระหว่าง 1-5 ปี แต่เป็นสถาบันที่มีอธิการ เป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกจากต่างประเทศ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านภาษา และเป็นสถาบันที่มีฐานการเงินค่อนข้างมั่นคง แม้ว่าจะเพิ่งจะเริ่มดำเนินการแต่ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา จึงทำให้สามารถที่จะติดต่อยุบรวมมือกับหน่วยงานต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ส่วนสถาบันอีก 13 แห่ง ที่ยังไม่มีข้อตกลงร่วมมือกับต่างประเทศ นั้น พบว่า มีสถานภาพเป็นวิทยาลัยและสถาบัน ส่วนใหญ่จะมีที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคหรือเป็นสถาบันเฉพาะทาง อายุการก่อตั้ง อยู่ในระหว่าง ตั้งแต่ 1-10 ปี ขึ้นไป แต่มีฐานะการเงินยังไม่มั่นคง ขาดความพร้อมด้านบุคลากรและยังอยู่ในภาวะที่ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาภายในสถาบันให้เข้มแข็งทางวิชาการ ตลอดจนการสร้างความพร้อมด้าน การเรียนการสอนและความเข้มแข็งของกลุ่มนักศึกษา

2. สภาพปัจจุบัน ของการดำเนินงานตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ

2.1 ด้านนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศ แต่ละสถาบันฯ ต่างก็มีนโยบายหลากหลาย แต่ทุกแห่งต่างก็มุ่งติดต่อสัมพันธ์กับนานาชาติในทุกภูมิภาคของโลก เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันให้มีความพร้อมและความต้องการในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ มหาวิทยาลัยมุ่งที่จะได้รับความร่วมมือด้านวิทยาการใหม่ ๆ จากต่างประเทศในเชิงวิชาการ และวิชาชีพ ขณะเดียวกันบางมหาวิทยาลัยก็มีนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว เขมร เวียดนาม ฯลฯ ในลักษณะของผู้ให้ (วัลลภ สุวรรณดี, สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2535) บางสถาบันจะส่งเสริมทางด้านการวิจัย และส่งเสริมในเรื่องของนักศึกษา คือ มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ในด้านการพัฒนาอาจารย์บุคลากรของสถาบันให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ เสริมสร้างความรู้ทางวิชาการและกิจกรรมกับต่างประเทศ เพื่อพัฒนาสถาบันและนำสถาบันไปสู่ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา พร้อมทั้งสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ (อภิวัฒน์ วัฒนางกูร, สัมภาษณ์ 9 ธันวาคม 2535)

2.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศ ในประเทศสหรัฐอเมริกา มากที่สุด รองลงมา เป็นประเทศญี่ปุ่น ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ ดร. สวีเยเซค ในปี 2530 ที่พบว่า สถาบันอุดมศึกษาไทยมีความร่วมมือกับหน่วยงานในประเทศสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 45 รองลงมา มีความร่วมมือกับหน่วยงานในประเทศญี่ปุ่น ร้อยละ 21 (Swierczek, 1988:14) จากการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศสหรัฐอเมริกา มากที่สุด เนื่องจากเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการสมัยใหม่ มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยระดับนโยบายระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ และเหตุผลที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ค่านิยมของคนไทยทั่วไปมักจะนิยมไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เช่นเดียวกับผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นส่วนใหญ่ การเป็นศิษย์เก่าของสถาบันในต่างประเทศก็เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เกิดความเชื่อถือน่าไว้วางใจซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือได้ง่ายขึ้น ส่วนประเทศญี่ปุ่นนั้น เป็นประเทศที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจรวดเร็วมากภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการจะเป็นการเผยแพร่เทคโนโลยีและนำมาซึ่งผลดีทางเศรษฐกิจ ทำให้ญี่ปุ่นพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ

2.3 สัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ จากการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ มีความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศในระดับสถาบัน คือ ในระดับมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย เช่นเดียวกับหน่วยงานต่างประเทศที่มีความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และส่วนใหญ่พบว่าเป็นหน่วยงานในภาคเอกชน ทั้งนี้เนื่องจาก ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น อำนาจสูงสุดในการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับอธิการบดี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในนามของสถาบัน เพราะเป็นหน่วยงานขนาดเล็กเมื่อเทียบกับสถาบันของรัฐที่เป็นระบบราชการ การดำเนินงานค่อนข้างจะเป็นขั้นตอนมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยในเรื่องการติดต่อร่วมมือกับต่างประเทศ โดยให้การสนับสนุนส่งเสริมให้สถาบันทั้งของรัฐและเอกชน ทำความร่วมมือกับต่างประเทศในระดับสถาบัน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2531: 7) สำหรับระยะเวลาของข้อตกลงส่วนใหญ่จะไม่ระบุระยะเวลาไว้ เนื่องจากต้องการให้เป็นข้อสัญญาที่เปิดกว้างและสามารถดำเนินการได้ตลอดเวลาหรือยกเลิกสัญญาได้ง่ายหากพบว่า ข้อสัญญานั้นไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ

2.4 ลักษณะของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ จากการวิจัยพบว่า ลักษณะของความร่วมมือตามข้อสรุปที่ตอบคำถามในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร รองลงมา คือ การให้ทุนฝึกอบรมแก่อาจารย์ และกิจกรรมที่น้อยที่สุด คือ การให้ทุนฝึกอบรม แก่นักศึกษา และการสนับสนุนทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับ รูปแบบของการแลกเปลี่ยน (ทวงมหาวิทาลัย, 2531 : 8) ในลักษณะของคนแลกเปลี่ยน คือการแลกเปลี่ยนในระดับเดียวกัน เช่น อาจารย์กับอาจารย์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอาภรณ์ แก่นวงศ์ ที่พบว่า กิจกรรมการแลกเปลี่ยนภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับหน่วยงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นการแลกเปลี่ยนอาจารย์ (อาภรณ์ แก่นวงศ์, 2535 : 182) ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชนก็ตาม ต่างก็ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาคณาจารย์ของสถาบัน เพราะการพัฒนาอาจารย์จะเป็นการขยายความก้าวหน้าทางวิชาการไปสู่การเรียนการสอน การผลิตผลงานวิชาการและการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ มากกว่าการพัฒนาบุคลากรด้านอื่น ๆ เช่น นักศึกษา ซึ่งจะเกิดประโยชน์เฉพาะตัวนักศึกษามากกว่าการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้อื่น จึงทำให้การแลกเปลี่ยนอาจารย์มีมากกว่าบุคลากรอื่น และยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 ที่มีแผนผลิตและพัฒนาอาจารย์ซึ่งระบุไว้ชัดเจนว่า ให้พัฒนาคุณวุฒิของอาจารย์โดยเพิ่มสัดส่วนระหว่าง ปริญญา เอก:ปริญญาโท:ปริญญาตรี เป็น 3:6:1 (ทวงมหาวิทาลัย, 2534 : 31)

2.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่า ประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด คือ การสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบัน ทั้งนี้เนื่องจากการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยน ให้ทุนการศึกษา ให้ทุนอบรม การส่งผู้เชี่ยวชาญ หรือการร่วมมือทำวิจัย ก็ดี ทั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและหน่วยงานต่างประเทศต่างก็ความมุ่งมั่นที่จะทำให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ แต่ละแห่งนั้น มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยอยู่แล้ว ดังนั้น การที่จะทำความร่วมมือกับต่างประเทศ จึงต้องแสวงหาหน่วยงานต่างประเทศที่มีระดับและมีมาตรฐานทางวิชาการสูง เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เมื่อมีข้อตกลงความร่วมมือกัน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงต้องคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามลักษณะของกิจกรรมความร่วมมือ เช่น การแลกเปลี่ยนอาจารย์ การให้ทุนการศึกษา ฝึกอบรม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่างประเทศ จึงเป็นที่แน่นอนว่า

บุคคลเหล่านี้จะมีคุณภาพ และสร้างความเชื่อถือให้กับสถาบันที่เป็นคู่สัญญา นอกจากนั้นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางสถาบันยังเป็นที่ตั้งของตัวแทนของหน่วยงานต่างประเทศในประเทศไทย เช่น ศูนย์ภาษาของออสเตรเลีย Alliance Francaise, British Columbia Centre for International Education ฯลฯ จากการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นที่ตั้งของหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น ทำให้สถาบันเป็นที่รู้จักและยอมรับจากหน่วยงานต่างประเทศมากขึ้น นับเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบันทางหนึ่ง รวมทั้งเป็นวิธีที่จะช่วยประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ชื่อเสียงให้แก่สถาบันด้วย

2.6 ปัญหาอุปสรรคที่มต่อการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ พบว่า ทักษะทางด้านภาษาเป็นปัญหาอุปสรรคที่มากกว่าปัญหาอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นส่วนของสถาบันฯ หรือของหน่วยงานต่างประเทศ ก็ตาม ต่างก็ต้องใช้ภาษาที่เป็นสากลเพื่อการสื่อสาร ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาที่สถาบันค่อนข้างมากแม้ว่าจะมีการคัดเลือกบุคลากรทั้งที่เป็นผู้นำที่รับผิดชอบเกี่ยวข้อง หรือเป็นกลุ่มของผู้รับทุน เป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่การที่จะให้ความเชี่ยวชาญเรื่องในคนเพียงคนเดียว ย่อมจะเป็นการยาก เช่น บางสถาบันผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือแต่ขาดทักษะด้านภาษา จึงต้องอาศัยบุคคลอื่นที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาดำเนินการแทนแต่ไม่อาจมีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจได้ดีพอ หรือทุนที่โครงการความร่วมมือให้และสถาบันต้องการ ทางด้านวิชาชีพเฉพาะทาง แต่ขาดบุคลากรที่มีความพร้อมด้านทักษะทางภาษา สำหรับปัญหาอุปสรรคที่พบต่อมา คือความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเงินทุนของสถาบัน ในเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้น เป็นธรรมชาติอยู่เองที่คนต่างชาติต่างภาษาเข้ามาอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งแตกต่างจากสิ่งแวดล้อมเดิมของตนเอง ต้องเรียนรู้และปรับตนเองให้เข้ากับความเป็นอยู่ใหม่ เช่น เรื่องอาหาร สภาพอากาศ การติดต่อสื่อสาร ทั้งชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ และชาวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ปัญหาอุปสรรคด้านเงินทุนของสถาบันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบอยู่ บางสถาบันมีเงินทุนไม่เพียงพอสำหรับสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ จึงต้องชดเชยการดำเนินงานด้านความร่วมมือทางวิชาการนี้ไว้ก่อน ส่วนใหญ่เป็นสถาบันเล็กหรือสถาบันที่เปิดสอนเฉพาะทางบางแห่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อากรณี แก่นวงศ์ ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ คือเรื่องเงินทุนของสถาบัน (อากรณี แก่นวงศ์, 2535 : 183)

ดังนั้น ในเรื่องเงินทุนของสถาบันที่ไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานด้านความร่วมมือทางวิชาการ นั้น สถาบันจึงควรมองหรือเตรียมหาแหล่งทุนจากภายนอกเพื่อมาสนับสนุนกิจกรรมด้านความร่วมมือ ต่อไป

2.7 แนวทางความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ จากการสัมภาษณ์อธิการบดี รองอธิการบดี หรือผู้บริหารตำแหน่งอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวข้องทางด้านต่างประเทศ และจากการสำรวจข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่า แนวทางความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศในอนาคต นั้น สถาบันจะดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำความร่วมมือทางวิชาการ ในปัจจุบัน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มีความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภรณ์ แก่นวงศ์ ที่พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีสัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศอเมริกามากที่สุด รองลงมาคือ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ตามลำดับ (อภรณ์ แก่นวงศ์, 2535 : 179)

สำหรับในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะขยายความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศออกไปในทุกภูมิภาคของโลก โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว เขมร เวียดนาม ฯลฯ (อาบ นคะจิต, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2535) นอกจากนี้ยังจะขยายความร่วมมือทางวิชาการให้มากขึ้นในหมู่ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) หรือประเทศคู่ค้าที่สำคัญในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ประเทศสมาชิกในประชาคมยุโรป เป็นต้น ความร่วมมือดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายด้านต่างประเทศของรัฐบาล ที่ให้ความสำคัญและเห็นถึงความจำเป็นของความร่วมมือที่ประเทศไทยจะมีกับอารยประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (เกษม วัฒนชัย, 2536 : 1) จึงกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีลักษณะที่ตั้งเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นศูนย์กลางของประเทศเพื่อนบ้านที่มีสถานการณ์ภายในประเทศที่มั่นคง และสงบเรียบร้อย เป็นสิ่งหนึ่งที่เอื้อต่อการทำการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น อเมริกา ยุโรป และออสเตรเลีย โดยประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเหล่านี้เป็นแหล่งรวมของวิทยาการสมัยใหม่ ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และแหล่งรวมของทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ

หลากหลาย ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพัฒนาตนเองให้มีขีดความสามารถและมีความเข้มแข็งทางด้านวิชาการและความพร้อมของบุคลากร เพื่อที่สถาบันจะได้ทำความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศได้อย่างเต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถาบัน

2. การทำความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กับหน่วยงานต่างประเทศ ในลักษณะของการให้และรับนั้น จากความร่วมมือทางวิชาการที่ผ่านมา และที่เป็นอยู่ในขณะนี้ อยู่ในลักษณะของ "ความช่วยเหลือ" คือ การรับ ซึ่งสถาบันได้รับจากหน่วยงานต่างประเทศมากกว่าที่สถาบันให้แก่หน่วยงานต่างประเทศ

สำหรับแนวโน้มในอนาคตแล้ว การทำความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศจะค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไป จากความช่วยเหลือสู่ "ความร่วมมือ" ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็จะมีผลประโยชน์ร่วมกันมากขึ้น มิใช่เป็นผู้ให้หรือผู้รับฝ่ายเดียว จะต้องอยู่ในฐานะที่แลกเปลี่ยนกันได้ (กรณีการ ตันประเสริฐ, สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2535) จะเห็นได้ว่าการขยายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับควบคู่กันไป ลักษณะของการรับความช่วยเหลือฝ่ายเดียวจะค่อย ๆ หดไป

3. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศในปัจจุบันพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร รองลงมาคือ การให้ทุนฝึกอบรมแก่อาจารย์ และกิจกรรมที่น้อยที่สุดคือ การให้ทุนฝึกอบรมแก่นักศึกษา และการสนับสนุนทางการเงิน สำหรับแนวโน้มของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศในอนาคตนั้น กิจกรรมความร่วมมือจะเป็นการแลกเปลี่ยนอาจารย์ บุคลากร นักศึกษา โดยที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ เน้นการพัฒนาอาจารย์ บุคลากรเป็นสำคัญ สถาบันจะก้าวสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการได้จะต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการและตัวบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญของสถาบัน สำหรับตัวนักศึกษานั้น ประโยชน์โดยตรงจะอยู่ที่ตัวนักศึกษาเอง แต่ถ้ามองทางอ้อมแล้วจะพบว่า การมีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษา การให้ทุนศึกษา ฝึกอบรม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ นั้น เป็นจุดหนึ่งที่จะนำชื่อเสียงมาสู่สถาบัน เพราะนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ นี้ เป็นผู้ที่สถาบันได้คัดเลือกเป็นอย่างดีแล้ว

การทำวิจัยร่วมกันก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีแนวโน้มที่จะทำร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพราะถ้ามีการวิจัยออกมามาก ความรู้ทางวิชาการก็จะเพิ่มพูนขึ้น อันเป็นผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าของงานวิจัยนั่นเอง และจากการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งเปิดหลักสูตรในระดับปริญญาโท-เอก ทำให้สถาบันเหล่านั้นมีความสนใจที่จะทำงานวิจัยร่วมกันหน่วยงานต่างประเทศมากขึ้น

4. ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ด้านความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรในปัจจุบันพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรจากหน่วยงานต่างประเทศทางด้านสังคมศาสตร์มากที่สุด และที่ได้รับความร่วมมือน้อยคือ ด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ทั้งนี้ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เริ่มต้นเปิดสอนในสาขาสังคมศาสตร์มาโดยตลอด จนกระทั่งสถาบันมีความเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพทัดเทียมมหาวิทยาลัยของรัฐ จึงเริ่มที่จะขยายตัวเพิ่มสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขึ้นในภายหลัง

แนวโน้มความร่วมมือในอนาคตนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งได้ขยายการจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ มากขึ้น เช่น สถาบันที่เริ่มต้นดำเนินการแบบสถาบันเฉพาะทางพยาบาลศาสตร์ ต่อมาก็ขยายตัวทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพเพิ่มขึ้นอีกหลายสาขาวิชา เช่น แพทยศาสตร์ เทคโนโลยีการแพทย์ สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ (Ministry of University Affairs, 1992 : 99-100) ดังนั้น แนวโน้มของความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรจึงเป็นไปได้ในทางที่กว้างขึ้น จากสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์สู่สาขาวิชาที่มีความหลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ฯลฯ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรร่วม (Joint Degree Program) ซึ่งเป็นการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ โดยผู้เรียนไม่ต้องเดินทางไปเรียนต่างประเทศ แต่จะเรียนที่สถาบันของตนเอง ส่วนผู้สอนเดินทางมาสอนให้ถึงสถาบัน โดยมีอาจารย์ฝ่ายไทยเข้าสมทบด้วย หรือถ้านักศึกษาของสถาบันต้องการที่จะเข้าร่วมชั้นเรียน หรือฝึกปฏิบัติในต่างประเทศ นักศึกษาที่สามารถที่จะเดินทางไปต่างประเทศ 1-2 ภาคการศึกษา ในกรณีที่มีการจัดหลักสูตรร่วมกันนี้อาจนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย มาช่วยในการเรียนการสอน โดยมีการบรรยายผ่านดาวเทียม นักศึกษาสามารถที่จะเรียนได้พร้อมกันในหลายภูมิภาค (ชัยณรงค์ มณเฑียรวิเชียรฉาย, สัมภาษณ์ 8 ธันวาคม 2535)

จะเห็นได้ว่า แนวโน้มของความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรร่วมกันในอนาคตนั้น มีความเป็นไปได้สูง โดยเฉพาะสถาบันที่มีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ ผู้สอน และผู้เรียน ในการจัดหลักสูตรร่วมดังกล่าวข้างต้น จะทำให้ผู้เรียนประหยัดค่าใช้จ่าย และไม่ต้องเสียเวลาปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรมในต่างประเทศใหม่ ประกอบกับการใช้เทคโนโลยี การสื่อสารที่ทันสมัย ซึ่งจะช่วยให้ข้อจำกัดให้แคลงมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนร่วมกันกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องการให้มีหน่วยงานกลาง เพื่อเป็นศูนย์กลางของการประสานงานในการดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล ติดต่อประสานงาน และเป็นตัวแทนในการเจรจาความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ โดยให้หน่วยงานนี้จัดตั้งไว้ที่ทบวงมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดนี้มีความเป็นไปได้ที่ทบวงมหาวิทยาลัยจะร่วมรับผิดชอบในการจัดตั้งหน่วยงานกลาง เพื่อเป็นศูนย์กลางของการประสานงานในการดำเนินงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ โดยให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางในลักษณะเป็นหน่วยงานหนึ่งของกองวิเทศสัมพันธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย อาศัยกำลังเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานนี้ เป็นผู้ดำเนินงาน ซึ่งกองวิเทศสัมพันธ์ทำหน้าที่ดูแลกิจการด้านต่างประเทศและประสานงานให้กับมหาวิทยาลัยของรัฐในเรื่อง ทุนการศึกษา ฝึกอบรม โครงการความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ประสานงานด้านการจัดประชุมสัมมนากับต่างประเทศ เป็นสำนักงานกลางทำหน้าที่เลขานุการกิจของสำนักงาน ศูนย์ หน่วยงานต่างประเทศ และสำหรับหน่วยงานกลางนี้ควรจะมีหน้าที่ ดังนี้

1.1 ศูนย์กลาง จัดทำเอกสาร ข่าวสาร ข้อมูล เกี่ยวกับสถาบันไทยและหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อเป็นเอกสารเผยแพร่ ครอบคลุมถึง ความสนใจ สาขาวิชา งานวิจัย และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งแต่ละสถาบันดำเนินการอยู่ แจกจ่ายให้แก่สถาบันต่าง ๆ หรือเมื่อมีการ

แลกเปลี่ยนความร่วมมือระหว่างสถาบันไทยกับต่างประเทศ มีผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเดินทาง มาปฏิบัติงานในไทย โดยหน่วยงานกลางนี้จะทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารให้ทราบว่า ใครไป ใครมา เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญ นอกจากด้านวิชาการเฉพาะสาขาวิชาแล้ว ยังสามารถ เชิญไปบรรยายในสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษา วัฒนธรรมและอื่น ๆ

1.2 เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่ง มีปัญหาเรื่องงบประมาณ ค่าเนิการ ดังนั้นหน่วยงานกลางนี้จะ เป็นผู้เสนอแนะแหล่งการเงิน หรือเป็นผู้ประสานงานในการ เจริญกับแหล่งการเงิน จากหน่วยงานต่างประเทศให้แก่สถาบันที่ต้องการ

1.3 จัดการประชุม สัมมนา หรืออบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของสถาบันที่ดูแลงาน ทางด้านต่างประเทศให้ทราบ และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน โดยให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน แนะนำระเบียบปฏิบัติที่จำเป็น เช่น เรื่องวีซ่า ภาษีชาวต่างประเทศ และอื่น ๆ

1.4 เตรียมบุคลากร และสถาบันให้พร้อมที่จะสร้างความร่วมมือทางวิชาการ ของสถาบัน ในด้านภาษาและประสบการณ์ เพราะปัญหาอุปสรรคที่พบคือ การขาดทักษะทางด้าน ภาษา ทำให้การดำเนินกิจกรรมความร่วมมือไม่สะดวก และไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตั้งแต่ จุดเริ่มต้นของข้อตกลงความร่วมมือ หน่วยงานกลางจึงควรที่จะ เป็นผู้ประสานงานหรือจัดอบรมทาง ด้านภาษาและประสบการณ์ให้แก่บุคลากรของสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้มีคุณสมบัติ และพัฒนาความรู้ ความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือ ในด้านการแลกเปลี่ยน การได้รับทุนศึกษา ฝึกอบรม และโครงการวิจัยร่วม นับว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสถาบัน

2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความต้องการที่จะรวมกลุ่มสถาบัน ในรูปของสมาคม หรือกลุ่มดำเนินการ (Consortium) อาจรวมกลุ่มกัน 3-4 สถาบัน หรือมากกว่านี้เพื่อดำเนินการ ในด้านต่างประเทศ ให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ความต้องการดังกล่าวสถาบันอุดมศึกษาเอกชน น่าจะดำเนินการต่อไปได้ เพราะจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับสถาบันเล็กที่มีศักยภาพน้อยกว่าใน ด้านบุคลากร เงินทุน และขีดความสามารถในการติดต่อกับหน่วยงานต่างประเทศ การจัดตั้งกลุ่ม หรือสมาคมนี้ ควรจะได้ดำเนินการโดยจัดตั้งคณะกรรมการกลางที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม เพื่อเข้ามา ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานด้านต่างประเทศ และสามารถเป็นตัวแทนในการเจรจา ต่อรองเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือ หรือไม่ก็สามารถทำได้ในลักษณะของการตั้งเป็นหน่วยงาน หนึ่งในสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ที่สถาบันเป็นสมาชิกอยู่แล้ว ในทำนองเดียวกับการตั้งศูนย์ประสานงานกลางที่เสนอแนะให้ทบวงมหาวิทยาลัยเข้ามารับผิดชอบ โดยจัดเป็นหน่วย

งานหนึ่งของกองวิเทศสัมพันธ์ ซึ่งทำหน้าที่ด้านต่างประเทศโดยตรงอยู่แล้ว เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และในขณะเดียวกันก็เป็นการลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินกิจกรรมด้านความร่วมมือกับต่างประเทศของแต่ละสถาบันลงไปได้

3. เพื่อให้สอดคล้องกับการเตรียมการสำหรับลักษณะความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศในอนาคตนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรสร้างหลักสูตรใหม่ ๆ ที่มีความเป็นสากลเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือทั้งทางด้านเนื้อหาสาระ ภาษาที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และความรู้ ความสามารถของอาจารย์ ซึ่งการเตรียมการในลักษณะนี้จะนำไปสู่ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศทุกภูมิภาคได้คล่องตัวมากขึ้น ทั้งทางด้าน การแลกเปลี่ยนให้ทุนการศึกษา ทุนฝึกอบรมแก่อาจารย์ บุคลากร นักศึกษา รวมทั้งการเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันคู่สัญญา ตลอดจนการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ การร่วมมือทำวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและความเป็นเลิศทางวิชาการมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาลักษณะความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศในทศวรรษหน้า
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับเอกชน ที่ทำกับหน่วยงานต่างประเทศ
3. ควรมีการประเมินผล ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ
4. ควรศึกษารูปแบบของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ